

HOOFDSTUK 3 : BELEIDSPRIORITEITEN VOLGENS HET CENTRUM

3.1 Het oneigenlijk gebruik van de asielprocedure

3.1.1 Het is geen onbekend probleem

In het eerste rapport van het Centrum, van maart 1996, schrijft de Dienst Vreemdelingenzaken: "Er werd niet alleen geconstateerd dat bepaalde netwerken een belangrijke rol speelden bij het aantrekken van pseudo-asielzoekers naar België, maar tevens dat er enkele aantrekkelijke elementen in het Belgisch systeem waren (o.a. lange asielprocedure, toelating tot arbeiden, geen effectieve verwijdering na beëindiging van de asielprocedures omdat er van de betrokken overheden geen reisdocumenten werden bekomen, mogelijkheid om meervoudige asielaanvragen onder verscheidene identiteiten in te dienen, enz.)."

In een commentaar van het Centrum bij deze benadering van de Dienst Vreemdelingenzaken werd een concrete suggestie geformuleerd: "Het lijkt aangewezen een sereen debat te openen over de vraag of het "werken" in de prostitutiesector kan samengaan met "het doorlopen van een asielprocedure". In het geval het antwoord negatief zou zijn, moet adequater opgetreden worden waar zich dit voordoet".

In het tweede rapport van het Centrum, van maart 1997, wordt het aantal asielzoekers en uitgeprocedeerde asielzoekers, actief in de Antwerpse vitrines, geschat op 320.

In de besluiten omtrent de situatie in Antwerpen werd gesteld: "**De problematiek van het oneigenlijk gebruik van de asielprocedure voor mensenhandel en exploitatie van prostitutie schreeuwt om een oplossing.** Het is duidelijk dat het in het vorige rapport vermelde engagement om een prioritaire afhandeling te verzekeren van deze asielprocedures geen oplossing biedt. De Dienst Vreemdelingenzaken en het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen moeten afdoende maatregelen voorstellen."

3.1.2 Een duidelijke reactie van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

In een brief van 15 april 1997 reageert de heer L. De Smet, Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, op de vaststellingen en de aanklacht van het Centrum omtrent het oneigenlijk gebruik van de asielprocedure in het kader van de mensenhandel.

De Commissaris-generaal geeft een overzicht van de stappen die ondernomen werden sinds **9 januari 1989** om het probleem ter sprake te brengen en de vragen die gesteld werden om afdoende maatregelen te nemen. In het slot van de brief drukt de Commissaris-generaal de hoop uit dat "Nu het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding de omvang van dit misbruik medeaanklaagt het ook zal medeijveren opdat doeltreffende maatregelen zouden worden genomen, die het misbruik van de asielprocedure kunnen tegengaan, opdat aldus de menselijke drama's die daarmee onvermijdelijk gepaard gaan, zouden kunnen beperkt worden."

In een reactie op dit schrijven stelt het Centrum aan de Commissaris-generaal voor de problematiek toe te lichten op de eerstvolgende vergadering van de Interdepartementale Coördinatiecél ter bestrijding van de mensenhandel en voorstellen van concrete maatregelen aan de vergadering voor te leggen.

3.1.3 Het probleem wordt gesteld op de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel.

Op de vergadering van 2 juni 1997 werd op voorstel van het Centrum de heer L. De Smet uitgenodigd voor een bespreking omtrent het oneigenlijk gebruik van asielprocedure.

Voor de probleemstelling verwijst hij naar het negende verslag van het commissariaat-generaal dat kort nadien werd gepubliceerd. In dat verslag, onder het punt "F. Vrouwenhandel" (pag 107 e.v.), wordt onder meer het volgende gesteld:

"Op 18 augustus 1988 had de Commissaris-generaal reeds aan Amnesty International (Belgique francophone) geschreven dat de asielprocedure - in grotere mate dan dat hij het voor mogelijk had gehouden - werd misbruikt."

"Op 28 juni 1991 schreef de Commissaris-generaal aan de (Vlaamse) Liga voor de rechten van de mens dat "voor een beperkt aantal nationaliteiten het oneigenlijk gebruik van de asielprocedure een dergelijke omvang bleek te hebben aangenomen, dat het hem niet meer mogelijk leek blind te blijven voor de werkelijkheid, op gevaar af zich schuldig te maken aan medeplichtigheid".

In het verslag van 1995: "De buitengewoon lage erkenningspercentages weergegeven in zijn opeenvolgende jaarverslagen, in het bijzonder wat sommige nationaliteiten betreft, tonen ten overvloede de omvang van het misbruik van de asielprocedure aan. Aanvankelijk waren het vooral de Ghanese en Nigeriaanse asielzoeksters, waarvan de aanwezigheid specifiek in de prostitutie werd vastgesteld".

En verder:

"Het misbruik van de asielprocedure door prostitutienetwerken blijkt zich echter tot andere nationaliteiten uit te breiden. In de loop van 1996 heeft de Commissaris-generaal de aandacht van de bevoegde instanties gevestigd op misbruik van de asielprocedure ten behoeve van prostitutienetwerken, die een beroep doen op Nigeriaanse en pseudo-Liberiaanse en pseudo-Soedanese (vooral in Antwerpen), Albanese en Kosovaarse (vooral in Brussel) en Turks-Bulgaarse vrouwen (vooral in Gent). Alleen de Cel Mensenhandel van de Rijkswacht en het parket te Gent hebben hierop alert gereageerd. De Commissaris-generaal heeft ook moeten vaststellen dat in het bijzonder de stafhouders van Brussel en Antwerpen bijzonder licht tillen aan de medewerking, die leden van hun balies verlenen aan dergelijke misbruiken".

Op de vergadering van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel van 2 juni 1997 suggereert de Commissaris-generaal de mogelijkheid om asielzoekers die aangetroffen worden in de prostitutie over te brengen naar een gesloten centrum gedurende een periode die nodig is om een definitieve beslissing te nemen over de ontvankelijkheid van de aanvraag.

Het Centrum ondersteunt dit voorstel en stelt dat er een keuze kan gemaakt worden tussen twee opties. De eerste optie voorziet erin om het overbrengen van personen uit risicogroepen (alleenstaande vrouwelijke asielzoekers uit bepaalde landen) die onregelmatig het land binnenkomen meteen over te brengen naar een gesloten centrum naar analogie met de procedure die gevolgd wordt voor asielzoekers die op Zaventem landen, zonder legale documenten, en overgebracht worden naar het centrum 127.

De tweede optie voorziet in de overbrenging van de asielzoekers naar een gesloten centrum wanneer zij aangetroffen worden in de prostitutie. Het voorstel werd niet afgewezen, noch goedgekeurd, maar nieuwe maatregelen om het misbruik van de asielprocedure te bestrijden kwamen er niet.

3.1.4 De Bijzondere Commissie Mensenhandel

Tijdens de hoorzittingen van de Bijzondere Commissie Mensenhandel van de Kamer van Volksvertegenwoordigers wordt de problematiek van het misbruik van de asielprocedure benadrukt door het Centrum, het Centraal Bureau voor Opsporingen van de Rijkswacht en het Bureau Opsporingen van de Dienst Vreemdelingenzaken.

In de conclusies van het rapport van 30 januari 1998, op pagina 98, stelt de Bijzondere Commissie: "Ze drukt eveneens op de noodzaak maatregelen te nemen teneinde het misbruik van de asielprocedure nog meer in te perken."

3.1.5 Het verhaal van Asilia

Het was maandag 12 januari 1998, halfacht 's avonds, toen Asilia na een lange rit vermoeid uit de wagen stapte en kennis maakte met "Mama Lea". Mama Lea zou haar bijstaan om in Europa "big money" te maken. Alles leek goed voorbereid. Een paar huizen verder kon ze intrekken bij "Vintsis", een jonge Nigeriaanse vrouw die reeds een paar maanden in België verbleef. Vintsis zou haar begeleiden om "the papers" in orde te brengen zodat ze vlug aan de slag zou kunnen. Asilia plaatste haar bagage, een tas met enkele kledingstukken en een notitieboekje, in een hoek van de kamer waar er voor haar een matras wachtte.

Vintsis bood Asilia een kopje thee aan en vertelde enthousiast over het leven in Antwerpen, over de winkels waar je de meest onmogelijke dingen kon kopen en over enkele vriendelijke Sinjoren die altijd klaar staan om vreemdelingen die het moeilijk hebben te helpen. Op hetzelfde ogenblik werd aangebeld en stapte een man binnen. Hij aaide vluchtig Vintsis en stelde zich voor aan Asilia.

Renaat, zo noemde hij, vertelde dat hij een buurman was die sinds enkele jaren verslingerd was op Afrikaanse vrouwen en hen met raad en daad bijstond om "problems" met de politie op te lossen.

Hij had reeds enkele dagen geleden vernomen dat Asilia vandaag zou aankomen en wou wel eens weten of zij geen moeilijkheden ondervonden had om vanuit Duitsland België binnen te komen.

Asilia verstond zijn vraag niet zo goed maar stelde hem gerust, de reis was goed verlopen. Vintsis mengde zich in het gesprek en begon uitvoerig de hulpvaardigheid van Renaat te loven. Renaat doet alles voor ons. Soms rijdt hij met drie of vier van ons naar Brussel, naar de Dienst Vreemdelingenzaken of het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, om onze papieren voor het asiel te regelen. Enige tijd geleden ging hij zelfs nieuwe asielzoekers opwachten in Zaventem. Maar daar had hij moeilijkheden mee gekregen. De politie op Zaventem was argwanend geworden omdat sommige Afrikaanse vrouwen zijn telefoonnummer bij het vertrek in Lagos meegekregen hadden. De politie had hem zelfs de toegang tot de luchthaven verboden en klacht neergelegd bij het gerecht. Gelukkig werd het Renaat niet echt moeilijk gemaakt. Hij helpt ons nog steeds verder, soms voor een kleine vergoeding, maar hij is wel wat voorzichtiger geworden, besloot Vintsis. Renaat vroeg Asilia haar papieren te tonen. Hij stak de documenten ongedwongen op zak en vertelde aan Asilia dat ze die dingen hier niet meer nodig zou hebben. Morgen vertel je gewoon dat je geboren bent in Liberia en er gevlucht bent voor de burgeroorlog. In dit nummer van "The Times" vind je een artikel over de chaos in Liberia. Lees dit maar goed en leer enkele namen van ministers van buiten. Over Nigeria kan je maar best zwijgen. Renaat nam afscheid en vertrouwde haar nog vlug een kaartje toe met de naam van zijn beste vriend, advocaat "Mister Kou". Mochten er zich de volgende dag problemen stellen in Brussel dan zeg je maar dat hij je "Lawyer" is.

De volgende ochtend, op weg naar het Noord-station in Brussel, verzekerde Vintsis aan Asilia dat ze zo weinig mogelijk moest antwoorden op alle vragen die haar zouden gesteld worden. Asielaanvragen en papieren, dat is wat telt. En zeker niet zeggen waar je woont, that's not their business.

Een uur later was Asilia's aanvraag voor asiel ingediend. Ze had een papier op zak met een afspraak, enkele weken later, bij de "Foreign office" voor een interview of zoiets.

Ze kon echter nog niet meteen weg. Ze moest nog langs de "Dispatching" passeren.

Een dame van het Rood Kruis vroeg haar of ze naar een "Red Cross-camp" wou gaan. Ze werd wat nerveus en antwoordde "no". En of ze dan wel ergens een adres had om te verblijven?

Asilia antwoordde niet en keek wat onwennig om zich heen. Of ze dan ergens op straat zou slapen? "Yes", antwoordde ze vlug, in de hoop met dit antwoord het gesprek te kunnen afsluiten.

De dame van het Rood Kruis gaf haar nog een brochure met inlichtingen in een reserme talen mee en verzekerde haar dat zij bij eventuele moeilijkheden steeds op steun zou kunnen rekenen.

Enigszins verrast stopte ze de brochure vlug in haar handtas en keerde terug naar de wachtzaal bij Vintsis. Tot hiertoe was alles geslaagd, leek het wel.

Bij de terugreis van Brussel naar Antwerpen werd Asilia door Vintsis gerust gesteld. De belangrijkste stap om Europa binnen te geraken was gelukt. Zij had zelf met succes en ongehinderd hetzelfde parcours doorlopen. Af en toe zou Asilia wel naar Brussel moeten terugkeren maar ondertussen zou ze veel geld kunnen verdienen in België.

Ze hoefde zich ook niet ongerust te maken over een weigering van haar asiel-aanvraag die er hoe dan ook binnen enkele maanden zou komen. Advocaat Mister "Kou" helpt ons wel. Hij kan de procedure wel wat rekken en hij zal voor uw papieren zorgen.

Dezelfde avond kon ze aan de slag. In het veelkleurig verlichte schipperskwartier zou ze wel genoeg geld kunnen verdienen om de onkosten voor het begin van haar nieuwe toekomst af te betalen. Zowat een miljoen Bfr., niet echt onoverkomelijk had "Mama Lea" er nog aan toegevoegd.

Op het einde van de week maakte Asilia op een stukje papier haar rekening. Ze voelde zich ontredderd. Per week moest ze ruim 10.000 Bfr. betalen aan "Mama Lea" voor "haar" vitrine en voor haar huisvesting. Met 5.000 Bfr. per week voor voeding, kleding en dergelijke zou het misschien wel lukken om rond te komen. Alles samen een slordige 60.000 Bfr. per maand. De eerste week had ze amper 20.000 Bfr. verdiend. Als het zo zou doorgaan zou ze na zowat vier jaar werken alles kunnen afbetaald krijgen.

Op de radio klonk zachtjes Wigbert's "Ebbenhouten schatje waar denk je aan, waar denk je aan ..."
Een miljoen Bfr., niet echt onoverkomelijk ...

3.1.6 Tientallen en tientallen Asilia's per jaar

Zowel uit Afrika als uit Oost-Europa worden per jaar tientallen en tientallen Asilia's ons land binnengebracht, om geëxploiteerd te worden in de prostitutie.

Het systeem van oneigenlijk gebruik van de asielprocedure lijkt wel het massaal gebruik van arbeidskaarten van cabaretartiesten van weleer te hebben vervangen. Het is een gemakkelijk alternatief. Geen omslachtige procedure voor het bekomen van een arbeidskaart, geen problemen met verblijfsvergunningen van korte duur. Het komt er alleen op aan het land binnen te geraken, een asielaanvraag in te dienen en de exploitatie kan aanvangen.

Vanuit het oogpunt van de trafikanten en lokale exploitanten is het bijzonder interessant.

3.1.6.1 *De procedure bekeken vanuit het oogpunt van de trafikant*

Een toelichting, die niet bedoeld is als handleiding, kan dit verduidelijken.

Het lukt meestal niet om een geldig visum te bekomen, in het bijzonder voor de gekende risico-landen, voor de vrouwen die de mensenhandelaars naar ons land willen brengen.

Men vermijdt dan ook om het land binnen te komen via Zaventem, omdat in dat geval de asielzoekers hun procedure moeten doorlopen in een gesloten centrum.

Via een route over het land of een aankomst in Europa buiten Zaventem, begeven de trafikanten zich met hun slachtoffers naar Brussel, naar de Dienst Vreemdelingenzaken waar een asielaanvraag kan ingediend worden. Bij het indienen van de aanvraag wordt aan de asielaanvrager een datum meegedeeld voor een eerste interview en wordt een tijdelijk verblijfsdocument afgeleverd. Vervolgens gaat de asielzoeker naar de dienst dispatching waar een verblijf in een open opvangcentrum voor asielzoekers aangeboden wordt voor de duur van het ontvankelijkheidsonderzoek. De asielzoeker neemt deze informatie mee maar gaat er niet op in. De trafikant heeft immers alles geregeld.

De asielzoeker verdwijnt ongehinderd naar een onbekende bestemming.

Een paar weken later gaat de asielzoeker naar Brussel voor een eerste interview. Dit interview heeft niet altijd plaats. Door het niet beschikbaar zijn van een gepaste tolk, overbelasting van de dienst of een eventueel moedwillige frauduleuze afwezigheid van de asielzoeker zelf kan het interview uitgesteld worden. In de praktijk duurt het gemiddeld twee maand vooraleer de Dienst Vreemdelingenzaken een beslissing neemt over de ontvankelijkheid van de aanvraag. Indien de beslissing negatief is, wordt een dringend beroep ingediend. Pas dan komt het dossier terecht bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. De trafikant zorgt in een aantal gevallen voor de bijstand door advocaten die vertrouwd zijn met de materie. Eenmaal in deze fase beland, hoeft de asielzoeker nog steeds geen adres van zijn of haar feitelijke verblijfplaats op te geven.

Het Commissariaat-generaal dat het beroep tot herziening behandelt kan immers corresponderen met de asielzoeker via de advocaat, de verblijfplaats van een andere persoon of de asielzoeker kan de briefwisseling afhalen op het Commissariaat-generaal zelf.

Ook de behandeling van het dringend beroep kan nog enkele maanden in beslag nemen.

3.1.6.2 *Problemen bij de versnelde afhandeling van de asielaanvraag*

Er is het engagement om de dossiers van asielzoekers die in de prostitutie aangetroffen worden, bij prioriteit te behandelen. De Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen wordt hieromtrent echter niet systematisch en snel geïnformeerd. Er bestaat hiervoor trouwens ook geen duidelijk en vlot systeem. Uit hetgeen voorafgaat kan geconcludeerd worden dat een meldpunt (een fax-nummer dat bekend is bij de politiediensten die het meest met het fenomeen geconfronteerd worden, zou al een hele stap vooruit zijn) waar de aanwezigheid van asielzoekers in de prostitutie kan gesignaleerd worden het best bij de Dienst Vreemdelingenzaken kan gesitueerd worden.

De meeste vrouwen worden immers zeer kort na het indienen van hun asielaanvraag aangetroffen in de prostitutie en op dat ogenblik is hun dossier nog in behandeling bij de Dienst Vreemdelingenzaken en niet bekend bij het Commissariaat-generaal.

3.1.6.3 *Problemen bij het uitwijzingsbeleid*

Is de procedure dan toch afgehandeld dan kunnen de exploitanten nog rekenen op enkele specifieke problemen inzake het uitwijzingsbeleid. Er is het capaciteitsgebrek in de gesloten centra.

Bij vele controles krijgen uitgeprocedeerden gewoonweg een bevel om het grondgebied binnen de vijf dagen te verlaten bij gebrek aan mogelijkheden tot overbrenging naar een gesloten centrum.

Dit capaciteitsgebrek wordt versterkt door het feit dat er zich voor een aantal landen problemen stellen inzake het terugwijzingsbeleid. Die problemen worden ook systematisch gehanteerd door de trafikanten en exploitanten. Exploitanten die bijvoorbeeld Nigeriaanse vrouwen naar ons land brengen laten de vrouwen, meestal zonder documenten, een asielaanvraag indienen onder een andere nationaliteit zoals de Liberiaanse of Soedanese.

De Belgische overheid wordt dan voor het uitwijzen van de uitgeprocedeerden geconfronteerd met weigeringen van de ambassades van de betrokken landen om een "Laisser-passer" te bekomen. Gelet op de twijfel over de echte nationaliteit van de betrokkene kan de gesolliciteerde ambassade zich onbevoegd verklaren. Sinds enige tijd zou ook de Albanese ambassade minder bereid zijn tot samenwerking bij het afleveren van uitreisdocumenten. Dat probleem stelt zich dus voor nagenoeg alle vrouwen die door exploitanten naar ons land gebracht worden. De trafikanten hebben bijgevolg ook voldoende zekerheid dat zij de exploitatie lang genoeg kunnen laten plaatsvinden om winst te maken.

3.1.6.4 *Problemen bij de controles in Antwerpen*

Bevoorrechte getuigen, vertrouwd met het prostitutiemilieu in het Antwerpse, lieten ons weten dat de trafikanten en exploitanten ook handig inspelen op de hierboven beschreven moeilijkheden en dit nog trachten te versterken. Zij geven instructies aan de Afrikaanse vrouwen om de controles tegen te werken door te weigeren de deur te openen voor de politiemensen die op controle komen. Aan de vrouwen laten ze geloven dat het de kwestie is, vijf jaar buiten schot te blijven. De exploitanten en de meewerkende advocaten rekenen wellicht op de mogelijkheid om na vijf jaar een regularisatie van het verblijf te bepleiten. Wellicht beogen ze ook een dubbelslag. Door de controle te bemoeilijken openen zij ook de mogelijkheid om het optreden van de politie in een negatief daglicht te stellen.

Het is genoegzaam bekend dat een aantal Antwerpse vitrine-exploitanten geen kans onbenut laten om via pamfletten en media-acties de Antwerpse politie en het stadsbestuur in diskrediet te brengen.

3.1.6.5 *Een gebrek aan coördinatie in het Brusselse*

Het misbruik van de asielprocedure stelt ook in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest een probleem. De exploitatie van de verhandelde vrouwen gebeurt voornamelijk via de straatprostitutie, waarbij bepaalde "rendez-vous-hotelletjes" blijkbaar vrij ongehinderd een belangrijke, of misschien zelfs een sleutelrol vervullen.

Er zijn echter ook aanwijzingen dat zij geëxploiteerd worden in bepaalde bars in de Aarschotstraat en 's nachts in diverse discotheken om er, bewaakt door pooiers, klanten te ronselen.

De bestrijding van de exploitatie van de asielzoekers in de straatprostitutie mist een coherente aanpak. Het protocol dat door het Brusselse parket werd opgemaakt met diverse politiediensten, mist opvolging, vooral met betrekking tot de rol van de gemeentelijke politiediensten. De gemeentepolitie van Schaarbeek nam in dat verband contact op met het Centrum om een aantal specifieke beleidsproblemen te signaleren.

3.1.7 **Enkele elementen voor een coherente aanpak**

3.1.7.1 *Cijfergegevens*

Noch uit Antwerpen, noch uit het Brusselse zijn er aanduidingen gekomen dat de problematiek van het misbruik van de asielprocedure zou verminderd zijn.

Het is niet meteen duidelijk of de trafiek vanuit Afrika verminderd is. Wat de trafiek vanuit Centraal en Oost-Europa betreft, is er wellicht een toename.

In Antwerpen werden in 1997, in de vitrines van het Schipperskwartier en de omgeving Winkelhaak, door de politiediensten van de stad Antwerpen 271 nieuwe vrouwen aangetroffen. Daarvan waren er een derde (90) afkomstig uit België (32) of een land van de E.U. (58).

Twee derden (181) waren afkomstig uit andere landen. Uit Afrika 91, uit Oost-Europa 85 en 5 uit Ecuador. Het overgrote deel van de niet E.U.-onderdanen heeft een aanvraag voor asiel ingediend.

Opmerkelijk is toch wel de afwezigheid van bepaalde categorieën van asielzoekers in de opvangcentra. Over het algemeen zouden zo een 50 à 60 procent van de asielzoekers gebruik maken van de mogelijkheid om in een opvangcentrum te verblijven tot er een beslissing genomen is over de ontvankelijkheid van hun asielaanvraag.

In zo'n opvangcentrum genieten zij immers onderdak, voeding en verzorging. In deze fase van hun asielaanvraag is dit een voor de hand liggende keuze, aangezien zij nog geen beroep kunnen doen op steun van het O.C.M.W. en dus moeilijk op eigen houtje kunnen overleven.

Het is dan ook betekenisvol om vast te stellen dat alleenstaande vrouwelijke asielzoekers uit risicolanden (landen van herkomst die zeer veel terugkomen in de prostitutiesector) zo goed als geen gebruik maken van de mogelijkheden om in een opvangcentrum te verblijven maar nagenoeg allemaal onmiddellijk na hun asielaanvraag vertrekken naar een onbekende bestemming.

3.1.7.2 *Het doorlopen van de asielaanvraag in een gesloten centrum*

Bij het voorstel, zoals reeds vermeld in punt 3.1.3., omtrent het laten doorlopen van de asielprocedure voor bepaalde personen uit risicogroepen, tot aan de beslissing over de ontvankelijkheid, wensen wij toch nog enige toelichting te verschaffen om misverstanden te vermijden.

Het voorstel doet geen afbreuk aan de rechten van de asielzoeker. Het verblijf in een gesloten centrum is zeker zinnig vanuit humanitair oogpunt. Het is bekend dat een aantal van de asielzoekers die in de prostitutie geëxploiteerd worden hiertoe misleid werden met valse beloften of vormen van dwang. Het tijdig overbrengen van vermoedelijke potentiële slachtoffers van deze exploitatie naar een gesloten centrum kan voorkomen dat zij effectief slachtoffer worden van deze praktijken van mensenhandel.

Het verblijf in een gesloten centrum belet niet dat er contacten kunnen zijn met de gespecialiseerde opvangcentra voor slachtoffers van mensenhandel of politiediensten. Uit deze contacten kan een opvang in een opvangcentrum voor slachtoffers van mensenhandel voortvloeien. Voor de politiediensten en de parketten kan er nuttige informatie ingewonnen worden bij deze asielzoekers.

Een optreden vooraleer de vermoedelijke exploitatie van de mensenhandel kan aanvangen, biedt zowel op humanitair als preventief en repressief vlak een aantal voordelen. Het milieu wordt zeker getroffen in zijn mogelijkheden om de trafiek te rentabiliseren.

Een experiment gedurende een jaar zou toelaten de efficiëntie van deze aanpak te beoordelen.

Een werkgroep in de schoot van de Interdepartementale Coördinatiecél zou de effecten, en eventuele neveneffecten, van deze maatregel kunnen opvolgen.

Het is in dit verband nuttig om te herinneren aan de ervaringen van enkele jaren geleden met de asielzoekers in de Limburgse fruitsector. Het opheffen van de mogelijkheid om legaal te werken vooraleer er een positieve beslissing genomen werd over de ontvankelijkheid van de asielaanvraag heeft vrij vlug resultaten afgeworpen.

3.1.7.3 *Initiatieven op internationaal niveau*

De trafiek vanuit West-Afrika treft meerdere landen van de Europese Unie. Behalve België worden onder meer Italië, Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland geconfronteerd met deze problematiek. Het is wellicht aangewezen dat deze landen, in het kader van het beleid van de Europese Unie, de mogelijkheden onderzoeken om in het kader van een aangepaste ontwikkelingssamenwerking deze problematiek ter harte te nemen.

Voor wat betreft het Europese continent is het wellicht aangewezen, eventueel in samenwerking met de Internationale Organisatie voor Migratie, na te gaan welk beleid ten opzichte van Albanië kan uitgebouwd worden om de ontwikkeling van dit land te ondersteunen en de mensenhandel te bestrijden.

De internationale samenwerking kan ook versterkt worden om het opeenvolgend doorlopen van asielprocedures in verschillende Schengen-landen meer afdoend te bestrijden, in het bijzonder voor bepaalde risicolanden.

3.1.8 **Besluit**

Het is dringend en noodzakelijk om maatregelen te nemen om het misbruik van de asielprocedure voor mensenhandel afdoend te bestrijden. Op het federale niveau dienen de bevoegde instanties concrete initiatieven te nemen. De lokale besturen moeten hun volle medewerking hieraan verlenen.

Maatregelen zijn niet alleen nodig vanuit humanitair oogpunt maar ook omwille van het feit dat deze mensenhandel heel wat georganiseerde criminaliteit met zich meebrengt.

3.2 **Systematische controle in risicosectoren voor mensenhandel**

3.2.1 **Situering**

3.2.1.1 *Het eerste jaarverslag van het Centrum en de opvolging*

In het eerste jaarverslag van het Centrum (12 maart 1996, pag. 90) werd gesteld: "Om mensenhandel te voorkomen en te bestrijden is een regelmatig en goed georganiseerd toezicht in de gevoelige sectoren van groot belang.(...) Het toezicht op de sector van de seksindustrie wordt doorgaans, in eerste instantie, opgenomen door de politiediensten. Zij kunnen zich op hun beurt laten bijstaan door inspectiediensten die bevoegd zijn voor de sociale wetgeving. De parlementaire onderzoekscommissie, geconfronteerd met een aantal bedenkelijke praktijken, heeft het belang van een regelmatig en goed gestructureerd toezicht beklemtoond en daaromtrent een aantal aanbevelingen gedaan."

In hetzelfde rapport werd, voor wat betreft het toezicht op de prostitutiesector, reeds uitvoerig ingegaan op praktijkervaring in Gent.

In opvolging van het eerste rapport werd op de Interministeriële Conferentie voor het Migrantenbeleid van november 1996 een engagement genomen door de Ministers van Justitie, Tewerkstelling en Arbeid en Sociale Zaken om de nodige initiatieven te nemen teneinde meer intensieve controles in te voeren in de risicosectoren voor mensenhandel. (tweede jaarrapport van het Centrum, pag. 11).

Op de vergadering van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel van december 1996 werd besloten tot: "De oprichting van een werkgroep die zich zal toespitsen op het bestuderen van de organisatie van de systematische controles in de sectoren met een hoog risico op mensenhandel" (Jaarrapport van maart 1997, pag. 12).

Het Centrum beklemtoonde dat het belang van de oprichting van deze werkgroep resulteerde uit de vaststellingen in het eerste jaarverslag van het Centrum omtrent de noodzaak van een grotere doorzichtigheid in de organisatie van de controles en de versterking van de mogelijkheden om de mensenhandel op financieel vlak aan te pakken.

3.2.1.2 *Het tweede jaarverslag van het Centrum*

In het tweede jaarverslag van het Centrum werd de problematiek van het toezicht op de risicosectoren voor mensenhandel, meer bepaald de prostitutiesector, in de vijf grootste steden onderzocht.

De vaststellingen illustreerden de noodzaak om een effectief beleid inzake systematische controle te ontwikkelen en in de praktijk te brengen.

In de algemene besluiten werden door het Centrum enkele mogelijke uitgangspunten vooropgesteld.

"Uit de evaluatie op het terrein leiden wij af dat er een goed functionerende complementariteit moet zijn tussen de taken die door de gemeentepolitie uitgeoefend worden en deze die door de rijkswacht en de gerechtelijke politie uitgeoefend worden.

De eerstelijnscontrole, zonder evenwel een exclusiviteit te worden, moet door de gemeentepolitie uitgevoerd worden. De gerechtelijke onderzoeken en de gerichte acties inzake mensenhandel gebeuren hoofdzakelijk door de rijkswacht.(...) Om de goede samenwerking tussen de politiediensten in deze materie te waarborgen moet het parket de stuwende kracht zijn om met alle partners regelmatig overleg te organiseren en een duidelijk vervolgingsbeleid uit te tekenen" (tweede jaarverslag, pag. 92).

En als slot: "De evaluatie van de situatie toont aan dat het voorstel van het Centrum om in de schoot van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensenhandel een werkgroep op te richten rond de problematiek van de systematische controle in de prostitutiesector meer dan noodzakelijk was. Wij hopen dat de betrokken departementen de geschetste problematiek ernstig zullen nemen en dit vertalen in operationele maatregelen" (tweede jaarverslag, pag. 93).

3.2.2 **Beleidsinitiatieven na het tweede jaarverslag van het Centrum**

3.2.2.1 *Het Ministerie van Justitie*

Onmiddellijk na het verschijnen van het tweede jaarverslag gaf de Minister van Justitie opdracht aan de Dienst Strafrechtelijk Beleid om een voorstel uit te werken voor een coherent opsporings- en vervolgingsbeleid inzake mensenhandel en seksueel misbruik van kinderen. Dit voorstel zou moeten uitmonden in richtlijnen van het College van Procureurs-generaal aan de parketten. De werkzaamheden van de Dienst Strafrechtelijk Beleid vingen pas aan in november 1997 en gingen voornamelijk door tijdens de eerste twee maanden van 1998. Er werden een viertal vergaderingen georganiseerd om de deskundigen en de betrokkenen te raadplegen. Medio maart zou een eerste ontwerp tekst moeten klaar zijn. De eerste nota van de werkgroep "Systematische Controle" van de Interdepartementale Coördinatiecel (waarover verder meer) die besproken werd op de vergadering van 19 december 1997 bevatte volgens de Dienst Strafrechtelijk Beleid een aantal interessante ideeën die zouden kunnen verwerkt worden in het voorstel voor een opsporings- en vervolgingsbeleid inzake mensenhandel.

3.2.2.2 *Het Ministerie van Binnenlandse Zaken*

De Minister van Binnenlandse Zaken nam het initiatief om in het kader van de veiligheidscontracten, voor de vijf grootste steden initiatieven van de gemeentepolitie, die de controle en het toezicht op de prostitutiesector kwalitatief zouden verbeteren, financieel te ondersteunen. Hierbij werd onder meer de nadruk gelegd op het aanstellen van een vertrouwenspersoon, zoals in de cel MEPROSCH te Gent, voor de personen die in deze sector actief zijn. Dit initiatief ging in op de suggestie die door het Centrum geformuleerd werd in het tweede jaarverslag.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding volgen in overleg de ontwikkeling van deze initiatieven op.

3.2.2.3 *Het Ministerie van Sociale Zaken*

Onder impuls van de Minister van Sociale Zaken gingen de cellen mensenhandel van de sociale inspectie te Antwerpen, Luik en Charleroi concreet van start in 1997. Over de activiteiten van deze cellen vindt u meer in de verslaggeving over de desbetreffende steden. Inmiddels zijn de cellen van de sociale inspectie in alle provincies operationeel geworden. Voor het Brussels Gewest wordt nog een overleg voorzien om de aanpak en de prioriteiten te concretiseren. De inbreng van de cellen mensenhandel van de sociale inspectie is van essentieel belang in het kader van de uitbouw van een multi-disciplinaire systematische controle. Zij werden trouwens daarvoor gecreëerd bij een beslissing van de Ministerraad van juli 1995 in opvolging van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie mensenhandel.

3.2.2.4 *Het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid*

Naar aanleiding van een opmerking in het vorige jaarverslag kwam er een overlegvergadering tot stand met enkele inspecteurs van de inspectie van de sociale wetten uit verschillende regio's waarop nagegaan werd hoe de inbreng van deze inspectiedienst in de bestrijding van de mensenhandel kan geoptimaliseerd worden. Binnenkort zal het thema van de mensenhandel besproken worden met het Centrum op een nationale bijeenkomst met de inspecteurs. In overleg met de Minister van Justitie wordt gewerkt aan een hervorming en uniformisering van het sociaal strafrecht en de verbetering van het systeem van de administratieve geldboetes. Dit zou er ondermeer moeten toe leiden dat in de toekomst de administratieve geldboetes veel sneller kunnen aangerekend worden aan de overtreders.

3.2.2.5 *De reacties in de grote steden*

In Gent, Antwerpen, Luik en Charleroi kwamen initiatieven tot stand om de systematische controle in risicosectoren voor mensenhandel te verhogen. In Gent betrof het voornamelijk de start van de cel mensenhandel van de sociale inspectie en de versterking van de cel MEPROSCH. In Antwerpen bouwde de cel mensenhandel van de sociale inspectie haar activiteiten uit en betrok daarbij ook de bijzondere belastingsinspectie. In een eerste fase werd vooral samengewerkt met de cel mensenhandel van de rijkswacht, later vooral met de gemeentepolitie en de brigades van de rijkswacht. Dit ging gepaard met het uitbouwen van een structureel overleg met verschillende partners waarover u meer kan lezen in het specifieke deel over Antwerpen. In Luik kwamen er initiatieven tot stand met de gemeentepolitie en de sociale inspectie die ook samenwerkte met de rijkswacht en de gemeentepolitie van Seraing. In Charleroi kwamen er initiatieven van de sociale inspectie en de rijkswacht.

Alle betrokken gemeentelijke politiediensten hebben een ontmoeting gehad (voor Charleroi is dit gepland) met de gemeentepolitie van Gent om inzichten en ervaringen uit te wisselen. In Brussel noteren we een contact van de gemeentepolitie van Schaarbeek met de cel MEPROSCH van Gent en overleg met het Centrum en Pag-asa.

3.2.3 Het bezoek van de Koning te Gent

Op 23 september 1997 werd er in het stadhuis te Gent een werkvergadering gehouden op initiatief van Zijne Majesteit Koning Albert. In aanwezigheid van de Ministers van Binnenlandse Zaken, Sociale Zaken en Tewerkstelling en Arbeid en een vertegenwoordiger van de Minister van Justitie en diverse actoren, met in het bijzonder de cel MEPROSCH, werd de aanpak van de mensenhandel, in het bijzonder de vrouwenhandel, in ons land besproken.

Deze werkvergadering betekende een aansporing voor de coherente en coöperatieve aanpak die in Gent door alle betrokken partijen uitgebouwd werd en een aansporing voor de andere grote steden.

3.2.4 De beleidsnota over systematische controle

In de loop van 1997 werden twee vergaderingen gehouden van de werkgroep "Systematische Controle" die werd opgericht door de Interdepartementale Coördinatieceel ter Bestrijding van de Mensenhandel. Het was een beperkte werkgroep met vertegenwoordigers van Binnenlandse Zaken, Justitie, Sociale Zaken, het C.B.O. van de rijkswacht en het Centrum.

Op 19 december 1997 maakte de werkgroep een eerste ontwerp van beleidsnota over aan de Interdepartementale Coördinatieceel.

De bespreking op de vergadering van de I.C.C.M. verliep vrij moeilijk. Enerzijds werd erkend dat in deze nota heel wat interessante ideeën aangereikt werden, maar anderzijds waren sommige vertegenwoordigers van mening dat de systematische controle deel uitmaakt van het opsporingsbeleid. Deze laatsten waren dan ook van mening dat de werkgroep best kon stilgelegd worden omdat deze problematiek mede zou opgenomen worden in het voorstel dat door de Dienst Strafrechtelijk Beleid zou uitgewerkt worden tegen 15 maart 1998. Er werd beslist dat de werkgroep toch een volgende vergadering zou organiseren om de opmerkingen van sommige departementen te onderzoeken.

Het Centrum gaat ervan uit dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen een beleid van systematische controle (toezicht) en een opsporings- en vervolgingsbeleid en dat het ontwikkelen van een specifiek beleid voor de systematische controle noodzakelijk is.

Wij wensen dan ook in dit rapport onze mening omtrent systematische controle, die gesteund wordt door mensen die dagelijks op het terrein in de praktijk staan, toe te lichten.

Het Centrum heeft heel wat geïnvesteerd in het tot stand brengen van deze nota.

Sinds het Centrum bij wet de opdracht kreeg om de strijd tegen de mensenhandel te stimuleren heeft onze cel contact gehad met een hele reeks partners die actief zijn op het terrein in vijftien van de zeventwintig gerechtelijke arrondissementen. Uit deze veelvuldige contacten en uitwisselingen van ervaringen en inzichten konden heel wat nuttige elementen geput worden om een beleidsvisie omtrent systematische controle uit te werken.

3.2.4.1 Algemene bedoeling van de systematische controle

De parlementaire onderzoekscommissie heeft het belang benadrukt van een multidisciplinaire benadering zowel in het voorkomen als het gericht bestrijden van de mensenhandel. Bovendien heeft zij de mogelijke impact beklemtoond van de financiële en sociaalrechtelijke aanpak.

De systematische controle in de risicosectoren beoogt misbruiken in het algemeen in deze sector op te sporen en het respecteren van de (sociale en fiscale) wetgeving in deze sectoren te verhogen.

Dit kan er zeker toe leiden dat misbruiken in het algemeen en misdrijven inzake mensenhandel in het bijzonder voorkomen worden.

Er kan ook van uitgegaan worden dat een sanering, die het gevolg kan zijn van de systematische controles, zeker in bepaalde steden, kan leiden tot meer overzichtelijkheid en beheersbaarheid in risicosectoren hetgeen de bestrijding van de mensenhandel ten goede komt.

Toegepast op de prostitutiesector betreft het in eerste instantie een bestuursrechtelijke, sociaalrechtelijke en fiscale controle.

Uit diverse concrete ervaringen op het terrein kan niet afgeleid worden dat een versterking van de controle zou leiden tot verschuivingen waardoor de mensenhandel moeilijker zou kunnen opgespoord worden en waardoor de situatie van de slachtoffers nog zou kunnen verergeren. Evoluties in de verschijningsvormen van de exploitatie van de prostitutie kunnen niet zomaar verklaard worden als een gevolg van meer en nauwkeuriger controles. De toename van de privé-prostitutie lijkt een tendens te zijn die overal waargenomen wordt, ook in steden en arrondissementen waar er nog geen sprake is van een systematische en multi-disciplinaire controle. Bovendien blijkt uit de praktijk dat controle in de privé-sector ook mogelijk is en dat er vooralsnog geen aanwijzingen zijn van de verschuiving van de mensenhandel naar deze deelsector. Verschuivingen naar de clandestiniteit zijn sowieso relatief aangezien men zich, bijvoorbeeld via publiciteit in bladen, kenbaar maakt aan een potentieel cliënteel.

De belangrijkste actoren voor de basis-controle zijn enerzijds de politiediensten, de sociale inspectiediensten en de controlediensten van de belastingen en de parketten en auditoraten anderzijds.

De systematische controle kan indicaties of zelfs vaststellingen opleveren inzake misdrijven van mensenhandel of exploitatie van prostitutie. Zo kan bijvoorbeeld de vaststelling dat in een middelgrote stad één persoon instaat voor het huren van een 15-tal appartementen (die onderverhuurd worden aan 3.000 Bfr. per dag voor het organiseren van zogenaamde privé-prostitutie) aanleiding geven tot een gerechtelijk onderzoek. Dit veronderstelt dat er een goede synergie ontwikkeld wordt tussen de systematische controle en het gericht opsporings- en vervolgingsbeleid.

Dit houdt in dat er geregelde en constructieve contacten en uitwisselingen nodig zijn tussen de instanties die de controles verrichten en vaststellingen doen en degenen die instaan voor het gericht opsporingsbeleid en de gerechtelijke opvolging.

Overleg en uitwisseling zijn onontbeerlijk. Openheid en vertrouwen zijn hierin sleutelbegrippen. Concrete problemen moeten zo snel mogelijk uitgediscussieerd worden en indien nodig moeten tuchtprocedures geopend worden.

Wanneer men wantrouwen een vaste plaats laat innemen, komt men immers quasi gegarandeerd terecht in een spiraal van afscherming en rivaliteit. Dergelijke situaties dienen meestal eerder de misdadigers dan de misdaadbestrijding.

Wij menen dat een 2 à 3 maandelijks overleg tussen het parket, het auditoraat, de politiediensten en de sociale inspectie noodzakelijk is om tot een efficiënte organisatie en opvolging van de systematische controle te komen en de synergie met het opsporings- en vervolgingsbeleid te verzekeren. Dit overleg doet evenwel geen afbreuk aan de autonomie van de controlerende diensten.

Hierbij aansluitend wensen wij er op aan te dringen dat er spoedig een oriënterende nota omtrent de opdracht van de verbindingsmagistraten mensenhandel zou uitgewerkt worden.

In Kortrijk is een dergelijk regelmatig overleg tot stand gekomen en werkt men aan de uitbouw van een geïnformatiseerde gegevensbank.

3.2.4.2 *Krachtlijnen voor de organisatie van de systematische controle*

Het is de bedoeling dat alle instellingen regelmatig gecontroleerd worden.

Hierbij gaat het, voor wat de prostitutiesector betreft, over (vitrine-)bars, sauna- en massagesalons, privé-prostitutie, escort-diensten en peep-shows.

De aandacht moet gericht zijn op het nagaan of de vreemdelingenwet, de arbeidswetgeving (onder meer deze over de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten) en de sociale wetgeving gerespecteerd worden en op het onderzoeken of de verplichtingen die eruit voortvloeien nagekomen worden (bijvoorbeeld het effectief betalen van de verschuldigde bijdragen aan de sociale zekerheid).

Een bijzondere aandacht moet ook gegeven worden aan de fiscale aspecten. In de prostitutiesector moet er voldoende en bijzondere aandacht aan de dag gelegd worden voor vormen van exploitatie, dwang en geweld, misbruik van drugs en niet in het minst voor eventuele exploitatie van minderjarigen.

A) Een geïnformatiseerde gegevensbank

Een goed georganiseerde aanpak van de systematische controle moet kunnen beschikken over een degelijk informatiebestand.

Het Centrum meent dat het geïnformatiseerd gegevensbestand best op het niveau van het gerechtelijk arrondissement wordt bijgehouden door een federale politiedienst onder toezicht van de verbindingsmagistraat mensenhandel.

Een basisinformatie die moet opgenomen worden in het bestand betreft de gegevens van de eenvormige formulieren die ook overgemaakt worden aan de algemene politiesteundienst te Brussel.

In diverse arrondissementen bestaan dergelijke informatiesystemen. Wij denken hier in het bijzonder aan het informatica-programma van de gerechtelijke politie van Brussel dat heel performant lijkt te zijn.

Het zou de doeltreffendheid van het informatiesysteem, ondermeer in functie van de systematische controle, kunnen verhogen mochten een aantal gegevens die bij de sociale inspectiediensten bekend zijn, tengevolge van controles en verificaties bij de rijksdienst voor sociale zekerheid, hieraan kunnen toegevoegd worden.

Een nog te onderzoeken domein betreft de doorstroming van de gegevens van deze arrondissementele gegevensbanken naar de bestanden die op nationaal niveau worden bijgehouden, ondermeer bij het C.B.O. van de rijkswacht. Het lijkt voor de hand te liggen dat een goede doorstroming de informatie op het nationaal niveau kan verrijken en bijgevolg ook de mogelijkheden kan versterken om door analyse inzicht te verkrijgen in de structuren en werkwijze van grotere organisaties die op nationaal en internationaal niveau opereren.

Deze gegevens moeten op hun beurt hun weg terugvinden naar de politiediensten en de parketten van de gerechtelijke arrondissementen.

B) Een complementaire rol van de politiediensten

Het Centrum is de overtuiging toegedaan dat de lokale politie een duidelijke rol moet vervullen in de systematische controle.

In de grotere steden van elk arrondissement (bijvoorbeeld de gemeenten met meer dan 30.000 inwoners) moet volgens het Centrum een cel van de gemeentepolitie (lokale politie), met voldoende effectieven, belast worden met de systematische controle op die inrichtingen/ondernemingen op het grondgebied van de stad die een risico inhouden voor mensenhandel.

Het Centrum meent, op basis van informatie over praktijkervaringen, dat het aangewezen is om ook vrouwelijke politieagenten te betrekken in deze cellen.

Voor wat het fenomeen van de vrouwenhandel betreft is hierbij de organisatie van de cel MEPROSCH van de politie van Gent, ondersteund door een aangepast gemeentelijk reglement, richtinggevend. Deze cel verricht controles op eigen initiatief en in samenwerking met de sociale inspectiediensten.

Deze samenwerking kan ook gerentabiliseerd worden door een vorming van de lokale politie-cel inzake het vaststellen van inbreuken inzake sociale wetgeving en afspraken in een efficiënte opvolging ervan. Het Centrum verheugt er zich over dat in meerdere steden gelijkaardige initiatieven ontwikkeld worden.

In de andere (kleinere) gemeenten van de arrondissementen kunnen in het kader van de interpolitiezones afspraken gemaakt worden om zich in te schrijven in de uitvoering van een beleid van systematische controle in risicosectoren voor mensenhandel.

In het kader van de op til zijnde hervormingen in het politielandschap is het moeilijk om dit verder te preciseren. Een vorm van integratie tussen de brigades van de rijkswacht en de gemeentepolitie lijkt hier in de lijn van de verwachtingen te liggen.

In dit kader kunnen wellicht specifieke cellen gecreëerd worden.

Daar waar kleinere eenheden controle verrichten is waakzaamheid over de kwaliteit van de controle noodzakelijk.

Het belang van een goed georganiseerde systematische controle in zogenaamd kleinere gemeenten mag niet onderschat worden. In deze gemeenten treft men dikwijls, voor wat de prostitutiesector betreft, een belangrijke activiteit aan langsheen nationale wegen die het grondgebied van deze gemeenten doorkruisen.

De milieus die de exploitatie waarnemen hebben doorgaans "zakelijke" linken met het milieu van de grootsteden. Trafikanten en exploitanten van mensenhandel maken ook gebruik van deze "landelijke afzetmarkt" om hun criminele activiteiten te rentabiliseren.

C) Aandacht voor de slachtoffers van mensenhandel en exploitatie

In hetgeen voorafging wezen wij reeds op de noodzaak om op het niveau van elk gerechtelijk arrondissement in een regelmatig overleg te voorzien.

Het ligt voor de hand dat hierbij ook de nodige aandacht moet uitgaan naar **een efficiënte samenwerking met de diensten die instaan voor de opvang van slachtoffers van mensenhandel en de diensten die kunnen instaan voor de begeleiding van andere personen die in deze sector in een precaire situatie aangetroffen worden.**

De praktijk toont aan dat door diensten die enige specialiteit ontwikkeld hebben in de controle in de prostitutiesector meer slachtoffers van mensenhandel gedetecteerd worden maar ook meer en meer sociale problemen vastgesteld worden met Belgische vrouwen of personen die in het land gevestigd zijn. Wij denken hierbij aan de ervaringen van de cel Meprosch van Gent, de sociale inspectie van West-Vlaanderen en de BOB van Brussel.

3.2.5 Knelpunten bij de ontwikkeling van de systematische controle

3.2.5.1 *Bij de uitvoering van de systematische controle*

A) Het inzicht dat gemeenschappelijke controles (politiediensten en sociale inspectie) of uitwisselingen en overleg omtrent apart verrichte controles de efficiëntie van de ingezette middelen sterk kunnen verhogen is onvoldoende algemeen aanwezig.

Voor de politiedienst die bijstand verleent, maar voor wie er bij de controle geen aanleiding bestaat om verbaliserend op te treden, is het niet altijd duidelijk dat een sociaalrechtelijk preventief en sanctionerend optreden belangrijk is om dit criminogeen milieu te benaderen.

In de vele contacten die door het Centrum gelegd en onderhouden worden met de actoren op het terrein stimuleren wij een collegiale multidisciplinaire aanpak.

B) De stelling dat dit milieu interessant is voor het inwinnen van informatie is zeer ruim verspreid. In veel gevallen laat men hierbij uitschijnen dat men bijgevolg niet te streng moet controleren. Bepaalde inrichtingen worden ontzien voor controles of worden oppervlakkig gecontroleerd.

Deze vaststelling sterkt het Centrum in zijn overtuiging dat de systematische controle in risicosectoren best toevertrouwd wordt aan de lokale politie, in samenwerking met de sociale inspectiediensten.

Wij moeten vaststellen dat, niettegenstaande het feit dat de parlementaire onderzoekscommissie mensenhandel reeds gewezen had op het feit dat info-garing in het prostitutie-milieu geen verontschuldiging mag inhouden voor de correctheid van de controles, dit in de praktijk toch nog steeds aanleiding geeft tot een ambivalent optreden ten aanzien van bepaalde inrichtingen of zelfs het geheel van dit milieu in bepaalde gemeenten.

Het Centrum meent dat de overheid in deze materie duidelijker moet tussenkomen om het correcter optreden van de bevoegde diensten te ondersteunen en op te leggen en anderzijds de indrukken weg te werken dat er zoiets bestaat als afscherming. Wijzelf hebben de indruk dat er meer vermoedens bestaan omtrent afscherming dan dat er concrete feiten zijn. Het is evenwel onze vaste overtuiging dat meer transparantie, die zou kunnen voortvloeien uit een beter uitgebouwde systematische controle, zou kunnen voorkomen dat wantrouwen en geruchten een vaste plaats vinden bij de actoren op het terrein.

3.2.5.2 *Bij de gerechtelijke aanpak en opvolging*

A) De samenwerking tussen het parket en het auditoraat laat soms te wensen over. Een efficiënte samenwerking is nochtans noodzakelijk om tot een goede synergie te komen tussen de strafrechtelijke en de sociaalrechtelijke aanpak. In een aantal gevallen wil de ene instantie de andere systematisch uitsluiten ; in andere gevallen verwijst men naar elkaar zonder dat iemand de zaak echt wil behartigen.

B) Bij de multi-disciplinaire aanpak

De integratie van de fiscale benadering bij de systematische controle is in de meeste arrondissementen nog afwezig. Punctueel worden inlichtingen overgemaakt aan de bevoegde diensten van de fiscale administratie. Het Centrum wil in het komende jaar een impuls geven aan het tot stand brengen van een grotere synergie tussen de verschillende controlediensten die in een multidisciplinaire benadering een rol moeten spelen.

3.2.6 De Conclusies van de Bijzondere Commissie Mensenhandel van het Parlement

Een aantal aanbevelingen van de Bijzondere Commissie Mensenhandel van het Parlement sluiten nauw aan bij de ideeën die hierboven ontwikkeld werden omtrent het ontwikkelen van een beleid van systematische controles.

Wij verwijzen hierbij naar het gedeelte met "Aanbevelingen met betrekking tot de politieorganisatie" op pagina 80 en volgende van het verslag van 30 januari 1998.

Hierbij worden aanbevelingen geformuleerd omtrent het intern toezicht, rotatie en opleiding, de aanwezigheid van vrouwen in de politiekorpsen en de gemeentelijke belastingen.

Betreffende de sociaalrechtelijke aanpak van de mensenhandel stelt de commissie uitdrukkelijk: "De commissie vraagt dat de sociale inspectie systematisch zou betrokken worden bij de bestrijding van de mensenhandel. Samenwerkingsverbanden tussen politiediensten en sociale inspectie moeten een geïntegreerde aanpak garanderen" (pag. 87).

Omtrent de taak van de gemeentepolitie (pag. 94) vraagt de Commissie dat er richtlijnen zouden gegeven worden (voor de vijf grootste steden van het land) "met aandacht voor de oprichting van een controleploeg met minstens 10 medewerkers".

Met betrekking tot de naleving van de sociale wetgeving stelt de Commissie: "De gemeentepolitie blijft de pilootfunctie vervullen in het beheer. Zij moet wel met de regionale cellen mensenhandel van de sociale inspectie afspraken maken rond de verbalisering van inbreuken tegen de sociale wetgeving" (pag. 94).

3.2.7 Besluit

De werkgroep "systematische controle" van de Interdepartementale coördinatiecel heeft in de loop van 1997 gepoogd een aantal antwoorden te bieden op uitdagingen die wij in het rapport van de parlementaire commissie van 30 januari 1998 terugvinden als aanbevelingen.

Het Centrum is er dan ook van overtuigd dat de werkgroep "systematische controle" op de ingeslagen weg moet verder gaan. Uiteraard dienen de werkzaamheden van de werkgroep afgestemd te zijn op andere initiatieven zoals het uitwerken van een opsporings- en vervolgingsbeleid. De werkgroep had trouwens uitdrukkelijk gesteld om in overleg en uitwisseling met andere initiatieven te willen functioneren.

Op het terrein zal het Centrum, dikwijls op vraag van diensten die op het lokale niveau functioneren, verder initiatieven omtrent de uitbouw van een systematische controle stimuleren en ondersteunen in het kader van de opdracht die ons werd toevertrouwd.